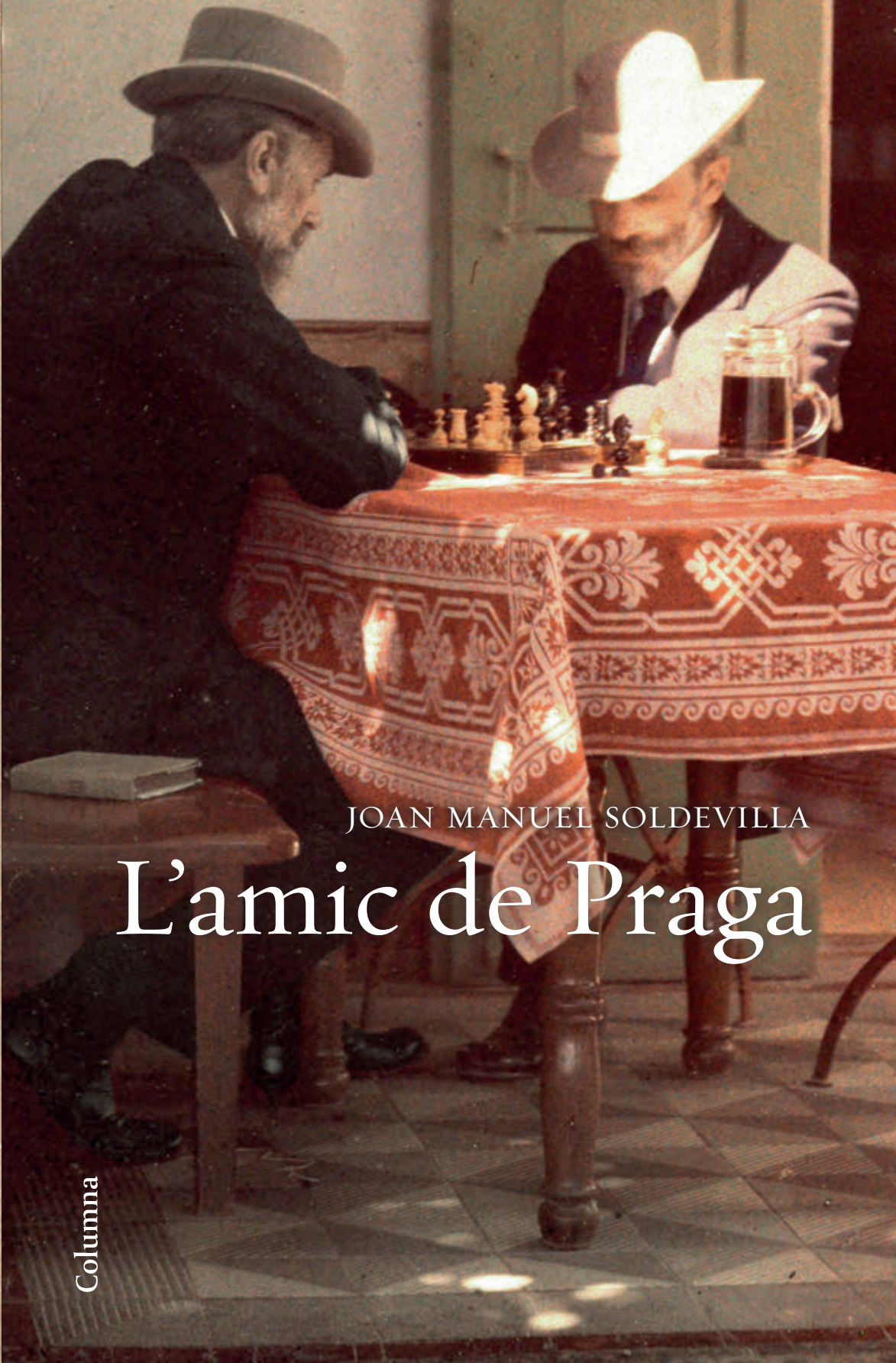

JOAN MANUEL SOLDEVILLA

L'amic de Praga

JOAN MANUEL SOLDEVILLA
L'AMIC
DE PRAGA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: GENER DEL 2018

© JOAN MANUEL SOLDEVILLA ALBERTÍ, 2018

PUBLICAT D'ACORD AMB CRISTINA MORA LITERARY & FILM AGENCY, BARCELONA

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2336-6

DIPÒSIT LEGAL: B. 28.328-2017

FOTOCOMPOSICIÓ: LOZANO FAISANO, S.L.

IMPRÈS A: EGEDSA

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conflicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

Els dos investigadors s'han aturat al Pont de Pedra. El dia és clar i la ciutat sembla haver renovat els seus colors, haver afegit llum i nitidesa als contorns d'edificis i d'estructures. Ella es recolza a la sòlida barana, freda malgrat l'escalf tímid del sol; ell gira el cap i comenta:

—Si deixem anar la imaginació, podem imaginar que som a París.

—Al Pont Neuf.

—Ja m'agradaria.

—L'Onyar no és el Sena, per molt que ens hi esforcem.

—Potser no li cal.

Els dos investigadors s'aboquen i miren les aigües llo-
toses, un punt tèrboles, d'un riu de ciutat que, profunda-
ment urbà, ja no pot fer creure ni tan sols a un observador
atent que és capaç d'amagar secrets, dracs aquàtics, espases
màgiques o dones encantades. Una gavina emergeix veloç
de sota el pont i trenca la monotonia de les aigües, que no
paren mai i que ja fa temps que no s'esforcen a teixir en-

ganys per a ulls àvids de rondalles. S'enlaira, elegant, i s'endinsa entre les cases multicolors. El riu, amb un cabal escarransit, és només un riu, al qual les aus s'apropen per beure i capturar peixos.

—És un bon material, no et dic que no, però no sé pas què en farem, de tot això.

—Una novel·la, ja t'ho he dit.

—Tu és que veus històries pertot. Són fets objectius, el que més li escau és un assaig.

—Ets massa prosaica.

—I tu un somiatruites.

La gavina, que havien perdut de vista, torna des de la llunyania, es va concretant des d'un petit punt de l'horitzó, s'engrandeix a ulls veients i passa molt a prop, les ales esteses. S'atura a la vora de l'aigua, sobre un sortint de pedra, se'ls queda mirant.

—L'assaig ens permetria ser ordenats i metòdics, sistematitzar la recerca. Tot plegat ha estat una mica caòtic i casual.

—Ja ho sé, però m'hi resisteixo. Trobo que el material té una emoció que no es pot deixar perdre —s'entusiasma ell—, una intensitat, d'alguna manera, narrativa. Els caràcters, les motivacions... no ho trobes extraordinari?

—No t'embalis, tu, ara.

—Hem d'escriure una novel·la sobre la memòria i l'amistat, ho tinc claríssim.

—Mira que ets cursi.

Ell somriu i mig s'excusa amb un gest inconcret que ella, malgrat tot, pot interpretar a la perfecció.

—D'acord. Tu guanyes, com sempre. Serà una novel·la.

Els dos investigadors veuen com l'ocell, que semblava escoltar-los, quiet, des del pedrís, enlaira el vol novament,

plana a gran velocitat i torna a endinsar-se per les arcades que sostenen el pont. Ja no el poden veure.

La cella és petita, mal il·luminada per una bombeta agònica. Les parets, tacades i brutes, estan plenes d'inscripcions, la majoria en ciríl·lic, segurament fetes amb les ungles. L'olor d'humitat és tan forta que gairebé mareja, el primer cop que s'entra a la sala ofèn tant que domina qualsevol altra percepció. Però aviat deixa de tenir importància. De fet, després de les primeres puntades de peu i els cops de puny no menys dolorosos per més temuts i segurs, els presoners deixen de sentir-la, com si hagués esdevingut imperceptible, com si mai hagués omplert l'aire viciat del petit espai a què es redueix el món quan s'està empresonat. Al centre de la cella s'hi ha instal·lat provisionalment una petita taula i dues cadires. A un costat, recolzat al respall, amb un aire un pèl informal per a la situació, gairebé relaxat, hi ha un oficial soviètic. Es diria que està de visita a casa d'un amic a qui fa temps que no veu i a qui ha de convèncer d'alguna cosa, pel seu bé. A l'altre, sense manilles però amb la cara botida pels cops rebuts, s'hi troba el doctor Kriegel, assegut a primer cop d'ull, caigut sobre la cadira si la mirada és més atenta; a penes pot aguantar l'esquena recta. L'oficial posa sobre la taula un document amb aire cansat, com si l'escena s'hagués repetit ja moltes vegades, com l'assaig d'un quadre teatral que no acaba de sortir bé, i ensenya a Kriegel un bolígraf.

—No estàs cansat? —diu, amb aire gairebé amigable—. Fa molta estona que dura l'interrogatori... —Els seus ulls, durs i severs, contradiuen el to de la veu, no poden emascarar el menyspreu que l'oficial sembla experimentar pel detingut. De cop i volta es cansa de la pantomima i li

etziba, donant un cop de puny sobre la taula—: Em sembla que ja ha arribat el moment de deixar-nos de tantes collonades.

—No signaré.

El carceller se'l mira. Si no estigués tan empenyat i fart d'aquest vell obstinat, podria divertir-lo la tossuderia, l'afany de ser conseqüent i mantenir-se fidel, en els pitjors moments, a les decisions que es prenen quan es creu que tot sortirà bé.

—Doncs seràs l'únic. Tots els altres ja han signat i només quedes tu. Signa d'una puta vegada i us tornem cap a Praga.

—No signaré.

—No ens toquis més els collons, que ja saps que tenim poca paciència. Signa i ho tanquem —afegeix, per si això pogués tenir algun efecte—, i no pateixis, que els vells temps ja són cosa del passat. Ni purgues ni gulags ni judicis sumaríssims; Stalin és mort i enterrat, o sigui que no cal que pateixis. Signa i et tornem a Praga perquè facis de paleta o d'escombriaire i no ens empenyis més.

—No signaré.

—Vés a la merda.

L'oficial ha perdut els estreps i la confessió sense signatura ha volat per l'habitació i ha caigut a terra, com si ja no fos important.

—Mira, txec dels pebrots, et deixo una estona amb el paper i el bolígraf i t'ho penses. D'aquí a deu minuts entraran en Mikhaïl i els Iuris, ja saps com les gasten. Tu decideixes, és el teu futur.

L'oficial soviètic s'aixeca i es dirigeix a la porta de la cel·la, dóna un parell de cops secs i algú li obre des de fora, un soldat jove i de posat seriós, amb cara de nen. En Kriegel el mira a través de l'obertura que es va tancant, és a penes

un xicot amb les galtes rodones. La gorra li va una mica gran, li cau arran dels ulls blaus i voluntariosos, un xic espantats o potser mig adormits per la guàrdia llarga i pesada. N'ha vist tants com ell al front d'incomptables batalles, nois tendres que es prenen la vida a la valenta i que ja no arribaran a fer-se grans... El soroll de la porta i el pany li fa pensar en l'espetic que es produïa en tancar-se el darrere de les ambulàncies carregades de ferits, els cops secs al lateral perquè el vehicle comencés la seva curta carrera cap a l'hospital, un trajecte no gaire llarg que sovint esdevenia etern. A l'Ebre era imprescindible col·locar els hospitals ben a prop del front per escurçar el temps d'espera dels ferits, era l'única manera de salvar-ne algun enmig d'aquell despropòsit de pits foradats, ventres esbudellats i cames, braços, cranis destrossats. Amb en Ministrall, aquell jove prim i educat que havia estat ajudant seu a la guerra d'Espanya —quants anys feia ja, de tot allò, vint, trenta?— havien calculat que si el temps transcorregut entre la ferida i la intervenció era inferior a dues hores, es multiplicaven les possibilitats de supervivència dels soldats. Comprovacions, anotacions, mètode. Era imprescindible ser eficaç. Menys de dues hores era una fita només possible si es muntaven els hospitals de campanya ben a prop de la línia de foc. Això no agradava a tothom, els equips sanitaris quedaven desprotegits i hi havia qui remugava i es queixava, però les estadístiques s'entossudien a confirmar-ho, calia escollir entre el risc d'un emplaçament proper però eficaç i la seguretat d'una posició més resguardada però ineficient. L'esforç que es duia a terme a les sales d'operacions precàries i una mica improvisades, els torns maratonians dels metges cansats, bruts, entossudits a salvar vides, bé valia una petita aposta, una juguesca contra les bombes que s'esforçaven a enfonsar edificis, destruir carreteres, abatre camions o ambulàn-

cies. Al cap i a la fi, com deia un soldat una mica massa gran per al front, un home amb unes entrades profundes i un xic malcarat que fumava més que un carreter però que no va morir pas per això, sinó per l'impacte d'un obús, «On hi ha el cos, hi ha el perill».

El Iuri gran i el Iuri petit —així és com es coneix els ajudants de l'oficial, ves quina casualitat que tinguin el mateix nom— entren seguits d'en Mikhaïl, bruscament i sense miraments, com els agrada irrompre a la cella d'interrogatoris, tal volta és una estratègia inútil per infondre una por que no els cal. Els paisatges de l'Ebre es dilueixen en els ulls d'en Kriegel. El Iuri gran i també el petit es preparen per a la feina, mentre en Mikhaïl encén una cigarreta i el mira com si, ell també, estigués sumit en records llunyans d'una altra època.

Els dos investigadors es diuen Tarongi i Dacs. Es van conèixer fa temps i sempre s'han anomenat pels cognoms. Ell, Tarongi; ella, Dacs. Han arribat a en Ministrat per casualitat. No el buscaven ni en sabien gaire, d'ell, potser només que havia estat guionista de televisió i havia escrit alguna novel·la. Però un dia, a la fira del llibre vell que es fa el tercer dissabte de cada mes a la Rambla de Figueres, van veure una pila de llibres de la Biblioteca Oro, els de l'editorial Molino, amb les vores d'un groc viu i els dibuixos suggeridors de quan les portades sortien de la imaginació de l'il·lustrador. Van triar i remenar, per fer el xafarder, sense cap interès especial i, com sovint els passa quan baden entre llibres vells, una portada i un títol els van cridar l'atenció: *El caso del psicoanálisis*. Estava signat per un enigmàtic Lartsinim, i tenia una il·lustració atractiva i inquietant on es barrejaven una cara espantada, una

xeringa i una mà misteriosa que prenia estranyes anotacions en un bloc d'espiral. El llibre els va semblar una petita joia que, de cop i volta, era imprescindible comprar. Aquella tarda ell el va començar, i n'hi va parlar tant, que ella va llegir-lo també de seguida; els va entusiasmar aquell estil tan anglès de novel·la negra i el mes següent van buscar més títols de l'escriptor. Van trobar *La señorita de la mano de cristal* i *El doctor no recibe* dins la mateixa col·lecció: portades d'un estil similar, doble columna amb la lletra atapeïda i alguna il·lustració interior, elegant i misteriosa. Un cop van tenir tres exemplars a la mà, els va fer gràcia completar la col·lecció del tal Lartsinim, de fet només se n'havien publicat sis volums, o sigui que ja en tenien la meitat. També tenien certa curiositat per saber qui era, aquest escriptor. Un autor estranger, nòrdic potser? Tot i que els responsables de la Biblioteca Oro s'inclinaven pels anglosaxons —Agatha Christie, Stanley Gardner, Sax Rohmer...—, potser l'editor havia fet una incursió al mercat escandinau i havia comprat els drets d'algunes històries que, als anys cinquanta, havien de semblar, per força, molt exòtiques. Quina va ser la seva sorpresa quan, en remenar per internet i consultar alguns manuals, van descobrir que en Lartsinim no era un altre que Jaume Ministral, un autor tan proper i tan de casa. En Lartsinim va resultar ser el pseudònim bifront amb què el gironí Jaume Ministral havia signat les sis novel·les policiaques que va escriure entre 1949 i 1953, sis títols que van viure el seu moment de glòria a la dècada dels cinquanta i que, com tot, com la mateixa col·lecció Biblioteca Oro, com l'editorial, havien deixat enrere la seva època daurada i ara eren fàcils de trobar saldat a uns preus ínfims en fires de llibre vell.

En Tarongi i la Dacs es troben ara a les portes de l'im-

ponent edifici de l'Arxiu Nacional de Txèquia i no poden evitar sorprendre's en pensar com, des de la Rambla de Figueres, han acabat anant a petar a la ciutat de Praga.

Té vint-i-dos anys i moltes ganes de plorar. Encara que pogués semblar ridícul, mantenia l'esperança absurda que no el cridarien a files. Per justificar aquest pensament forassenyat s'havia empescat tot un seguit d'excuses amb aparença de ser consistents: potser la guerra s'acabaria aviat, es deia, i no caldria que anés al front, potser en uns temps tan convulsos i desordenats el seu expedient s'extraviava o es traspaperava. Qualsevol excusa mínimament convincent el seduïa i li esqueïa fins al punt de fer-se-la seva. Ja sabia que tot allò era impossible, que no era més que una quimera de nen petit, com quan jugava amb els germans i començaven amb un «T'imagines que...» i s'empescaven històries de tota mena; però els dies anaven passant, passaven les setmanes i els mesos i no arribava cap comunicació, cap ordre. La por dels de casa es barrejava amb l'alleujament dels dies que s'escolaven sense notícies, *Pas de nouvelles, bones nouvelles*, que deien els francesos. Les fantasies anaven prenent cos. I si el que havia imaginat s'acomplia? I si, miraculosament, no anava al front? A casa, els pares tenien por dels exaltats. Sempre havien estat molt tradicionals, catòlics i compromesos amb la parròquia, i ara no convenia que això es recordés gaire. Els rosaris s'encadenaven durant el matí, la tarda i la nit; pregàries perquè s'acabés la guerra, perquè no cridessin els nois a files, perquè es restablís l'ordre... No es pot viure en el caos i el desori, ells eren gent de bé, només volien que tot tornés a ser normal, dur una vida corrent sense sobresalts, i no aquest Cafarnaüm que semblava no tenir aturador.

Ni pregàries ni pensaments absurds van servir de res i el dimarts 13 de setembre de 1937, Jaume Ministral es trobava assegut en un tren carregat de soldats, mirant per la finestra i empassant-se les ganes de plorar.

—Diuen que ens porten a Aragó —fa un a qui la por no el deixa callar.

—No t'ho creguis pas, estem massa verds —intervé un altre que no vol donar-ho tot per perdut—. Segur que anem a Barcelona, potser a intendència. O a oficines.

—Nano, em sembla que confons els somnis amb la realitat. —El que parla ara sembla una mica més gran que els altres, es fa estrany un home gairebé madur en aquest vagó de jovenalla—. Ens envien al front... Si ens maten, tampoc es perdrà gran cosa.

—Vaja, quins ànims... I tu, què en dius, de tot plegat? —La pregunta va dirigida a en Jaume, que deixa de mirar els camps groguencs més enllà dels vidres del tren.

—Res, què vols que digui?

—Tan missaire, i ara cap al front a defensar la República —remuga un que el coneix del barri i que l'atzar ha ajuntat a la mateixa destinació—. Toca't els collons.

—Deixa el nano en pau, vols? —replica l'home més gran, que segurament no ho és tant, potser només ho sembla.

—Gràcies, però no cal que em defensis. Tots sabem molt bé on anem, ho han dit ben clar: cap a Tortosa, a la 45a Divisió Internacional.

—No és cap bona notícia.

—Millor que ens en fem a la idea de seguida. Pinten bastos.

Les cares dels nois s'omplen d'ombres i de recança, no hi ha espai per a la gresca en aquest vagó de joves que haurien d'estar rient i cantant mentre viatgen plegats.

—Això és segur. A veure com ens en sortim, d'aquesta.

—Si ens en sortim.

Els dos investigadors han quedat per dinar amb Alejandro M. Viturtia a Torroella; és un home d'uns quaranta i escaig, amb ulleres i el posat més seriós del que resulta ser si el coneixes bé. Treballa a Panini que, més enllà dels cromos que tothom ha colleccionat, és una de les editorials de còmics més importants del país, on té un càrrec de responsabilitat. A més d'expert en superherois i tebeos americans, és un erudit en el terreny de la novel·la popular, tant de l'anglo-saxona com de l'espanyola, molt més ignorada i oblidada. Han quedat en un bar que hi ha al passeig de Catalunya, per a un dinar informal a base de cerveses i frankfurts. Els agrada sentir-se, de vegades, com si encara fossin joves que van a la facultat.

—En Lartsinim és només la punta de l'iceberg.

—Què vols dir?

—Que és un personatge potentíssim. Si fos anglès, o francès, seria considerat una glòria nacional.

—Va, home, va, no et passes una mica? —fa ella, que sempre té tendència a l'escepticisme.

—Passar-me, dius? Em quedo curt, més aviat! Mira, si fos americà li muntarien cursos i exposicions, es reeditaria el seu material i les universitats es barallarien per adquirir els seus fons —sentencia l'Alejandro, convençut.

—Com t'agrada exagerar! Les novel·les policíiques tenen certa gràcia i també hi ha alguna altra cosa en català, però...

—Alguna altra cosa? —L'Alejandro ara riu, sorneguer—. Ai, la ignorància és atrevida... Com es nota que no heu llegit *Ciutat petita i delicada*.

—Va. Il·lustra'ns —demana en Tarongi, que té més tendència a deixar-se fascinar.

—Així m'agrada, que encara us quedin ganes d'aprendre coses. Per començar, *Ciutat petita i delicada* és una autèntica obra mestra, té una ironia i un sentit de l'humor tan fi que la podria signar el mateix Dickens... —Ella gira els ulls cap al sostre—. Sí, sí, no facis aquesta cara. A més, té altres títols brillants, i també inclassificables, com *Nosaltres els mestres* o *Confessem-nos?*, que no sé si són novel·les o què són, però que cal conèixer obligatòriament.

—Les haurem de llegir, doncs.

—És que hauríeu de començar per aquí. I també us cal buscar *Tramuntana boja*, no us la deixeu. Això pel que fa a la narrativa. Després hi ha el teatre, la ràdio, la televisió...

—*Doctor Caparrós*, amb en Capri, no? Això sí que ho sabíem —apunta ell, aplicat.

—Exacte, *Doctor Caparrós*. Pensa que va ser el primer èxit de la televisió en català i que era obra seva. Però si grates una mica, veus que va tocar mil i una tecles.

—Home, ja no hi ha gaires camps més, per a un escriptor, no? —diu ella mentre queixala el frankfurt i pensa que, de fet, el que li ve de gust és una cigarreta.

—Doncs no hem parlat de les revistes.

—Revistes? Quines revistes? —pregunta ell.

—Doncs publicacions de l'estil de *La Codorniz*, el que avui seria *El Jueves*... Però, compte, en ple franquisme. Llaavors s'havien de dir les coses i no dir-les, anar amb peus de plom. —L'Alejandro es recolza al respatl·ler de la cadira, satisfet d'haver anat atraient, de mica en mica, l'atenció dels dos investigadors—. Revistes com *Locus*, que la portava en Muntanola, o ¡*Tururut!*, un projecte d'en Cesc, el dibuixant, que es va empescar quan era molt jove.

—Déu n'hi do!

—Sabeu que també va escriure ciència-ficció?

En Tarongi i la Dacs prenen notes a dojo, els frankfurts es refreden i demanen més cerveses. Riuen, pregunten, se sorprenen d'haver sentit a parlar tan poc d'aquest escriptor, productiu i brillant en paraules del seu amic, i que tenien tan a l'abast. No entenen com pot ser que sigui tan poc conegut.

—Ai, nens, sembla que no sapigueu en quin país vivim!

Les hores passen de pressa i els dos investigadors comencen a prendre consciència que l'Alejandro els està descobrint un personatge fascinant, polimòrfic, interessantíssim. Volen saber-ne més, estan contents de pensar que la casualitat els ha fet topar amb una joia bona que, per arraconada i poc valorada, no pot brillar en tota la seva magnificència.

—I no se'n parla, d'en Ministral?

—Gens, o gairebé. La *Revista de Girona* li va dedicar un número a finals dels noranta, quan feia quinze o vint anys que s'havia mort. Estava força bé, però se centrava, sobretot, en la seva condició de gironí.

—Bé, si era la *Revista de Girona*, ja tocava això, no?

—No, si no hi ha res a dir, encara gràcies que van mirar de difondre la seva figura. El que sap greu és que no s'hagi fet res més a partir d'aquell primer esforç. Aquestes coses m'emprenyen com no us podeu imaginar.

Sempre sembla enfadat de debò, l'Alejandro, amb un posat com si tot fos gairebé un afer personal, que a ella la fa riure per sota el nas.

—Passa més sovint del que seria desitjable... —comenta ell—. Però, escolta, els podem trobar, els llibres d'en Ministral?

—*Ciutat petita i delicada* la va reeditar Curbet, però em sembla que de tota la resta s'han de buscar les edicions ori-

ginals. Textos oblidats, ja se sap. Però té un petit avantatge, això.

—Doncs explica'ns-el —demana la Dacs.

—Si està oblidat, no està valorat, i si no està valorat és molt fàcil trobar el seu material a molt bon preu. Amb quatre duros podeu aconseguir gairebé la seva obra completa.

—Caldrà passar per les llibreries de vell —diu l'investigador, per a qui qualsevol excusa es bona per anar a tafanejar entre antics volums oblidats.

—També, però no cal ser tan romàntic. Ho trobaràs tot a internet, naturalment.

—Qui no es consola és perquè no vol.

—Feu-me cas, estireu el fil. Jo només us he dit quatre coses, el que sé, però ja sabeu que no sóc un especialista. —Ells fan cara de pensar que, expert o no, l'Alejandro en sap un munt, sobre en Ministral—. Segur que en podeu trobar molt més. El que jo tinc ho he localitzat per casualitat i, naturalment, en podeu disposar, però si investigueu a fons estic segur que us sortiran coses sorprenents.

En Ministral està assegut a la terrassa del Navarra, un bar del passeig de Gràcia, a la cantonada amb el carrer Casp. Acaba de sortir de Ràdio Nacional, a l'altra banda del carrer, i ha decidit seure una estona a fer un cafè. Havia de lliurar uns guions que, com sempre, hauria volgut dur fa dies però sovint té tanta feina que es fa difícil avançar-se als terminis. *El humor y la radio* ja fa més de quinze anys que està en antena, sembla mentida com passa el temps. Aquest setembre del 1968 és molt agradable, més càlid del que es podria esperar, com si la tardor es resistís a fer la seva entrada definitiva, com si no volgués escurçar els dies encara, refrescar els vespres, encatifar de fulles la ciutat. El

Navarra és un bar on va sovint. Li agrada. Els cambrers, sempre d'uniforme, serveixen el cafè amb un got d'aigua, com es feia abans. Aquest costum, però, sembla que s'està perdent de pressa, com tantes coses. En Ministrall observa el brogit de la ciutat, la gent que va amunt i avall. Una colla de nens passa corrent entre xiscles i rialles, donant-se empentes i cridant, com un estol d'insectes inquiets que noten aquesta calor exagerada que ja hauria d'haver desaparegut. Deuen haver sortit dels Jesuïtes de Casp, que són a tocar, és l'hora en què les escoles pleguen a la tarda i els nanos surten com bestiar engabiat que veu finalment la llum després d'un dia llarg i feixuc. El trànsit comença a ser incòmode, ara que els 600 sembla que s'han convertit en una plaga, sobretot al centre. Somriu recordant que, no fa pas tant, els carrers eren dels vianants, que es podia passejar i xerrar sense sorolls ni fums, i pensa un altre cop que els dies, els anys, passen massa de pressa, sense demanar permís. I és que els temps estan canviant irremissiblement.

Fulleja *El Correo Catalán* i passa sense pressa i sense gaire atenció la vista per les pàgines, pensa en la feina que encara té pendent i que l'espera, inexorablement, a casa mentre passeja els ulls per les notícies que l'informen —més o menys— del que passa al món. Aquests darrers mesos, París i Praga han estat les ciutats estrella de la premsa internacional; les coses comencen a moure's en alguns llocs d'Europa, sempre molt lluny de casa. Les ressenyes del diari no semblen gaire imparcials, tendeixen a empetitir els fets de França i a engrandir els esdeveniments de Txecoslovàquia, les esquerres han de quedar malament sigui com sigui, pensa, i es pregunta fins a quin punt se les ha de creure. De cop i volta, un breu de l'agència EFE li provoca un sobresalt majúscul.

«Però el doctor Kriegel, president del Front Nacional, segons és vox populi a Praga, no va poder intervenir a les negociacions, acusat de capitanejar la “conjura sionista”.

»El metge Kriegel és jueu i exbrigadista de la guerra espanyola. Va ser torturat i colpejat pels agents soviètics. Dies després del seu retorn a Praga, el doctor Kriegel no estava en condicions de parlar ni d'escriure».

—Òndia! El major Kriegel!

En Ministral rellegeix la nota i no es pot creure que aquest Kriegel sigui el seu Kriegel, el seu superior als equips sanitaris durant la guerra. El major Kriegel! Quin paio més especial! Que se'n deu haver fet, d'ell? Pel que diu el diari, és a Txecoslovàquia i, com sempre, embolicat a la primera línia d'acció. Un munt de records li vénen al cap, sensacions antigues, gent que va ser tan important fa una pila d'anys. Feia temps que no llegia aquest nom però sovint, al llarg de prop de trenta anys, ha pensat en aquest home extraordinari que va tenir l'oportunitat de conèixer. Ara sap que és viu, que continua actiu i que segueix lluitant, com sempre, sense doblegar-se. En Kriegel continua sent en Kriegel. La guerra és difícil de pair i de vegades cal no pensar-hi gaire per tirar endavant, però ara, de cop i volta, li han vingut ganes de saber com li ha anat tots aquests anys. Potser li hauria d'escriure. Com es podria posar en contacte amb ell? Com s'ho faria perquè li arribés una carta?

La Dacs està llegint el número 194 de la *Revista de Girona*, dedicat a en Ministral i publicat a finals dels noranta. Pensa que realment és una gran sort per als investigadors en general que una gran part de la documentació estigui ja

digitalitzada i recorda amb un somriure que abans tot comportava molta més feina: calia localitzar l'arxiu o la biblioteca que conservava el document que es volia consultar, desplaçar-s'hi, buscar l'exemplar, sovint mirar-lo sense treure'l de l'edifici. Tenia un punt romàntic, però. De vegades, remenant papers es trobaven articles interessants que no eren el que es buscava, podies quedar-te badant atret per algun detall que suggeria noves vies d'investigació o altres nuclis per a posteriors recerques. Ara tot és molt més senzill i eficient, és cert, es consulta una adreça d'internet, es prenen notes tranquil·lament des de la taula del teu mateix despatx i es poden fer recerques selectives per paraules clau, però s'ha perdut una mica d'emoció, d'artesanía en la recerca.

Al vespre s'ha de trobar amb l'investigador i li podrà explicar tot el que ha trobat, però decideix, tot i això, escriure-li un correu electrònic per posar per escrit les seves conclusions.

Hola, nen.

He consultat la *Revista de Girona*, que es pot veure *online*. Et passo l'adreça per si hi vols donar un cop d'ull:

<<http://www.revistadegirona.cat/rdg/sumari.seam?cid=13449>>.

És força interessant. La seva germana, la seva dona i alguns amics parlen d'en Minstral des d'un punt de vista personal, evoquen una mica com el veien i els records que en conserven. S'hi explica que va ser mestre, guionista i un home cristià, vinculat sobretot als moviments parroquials de base. També es parla de la seva obra novel·lística en català i, menys, de la que tenia en castellà i d'altres cosetes, com la seva passió per la grafologia o per la medicina. Al final hi ha un intent de catalogació de tota la seva obra; suposo que és

rigorosa però incompleta, perquè la feia el seu germà, que va morir mentre estava preparant-la. De tota manera, sembla força exhaustiva.

M'ha cridat especialment l'atenció un article de Narcís-Jordi Aragó que parla de la seva relació amb *Presència*. La revista, vull dir. Explica una cosa que no deixa de ser curiosa i, també, una mica cruel. Es veu que per a les noves generacions de la Transició —els barbutos de *Presència*, per entendre'ns— en Ministral era un individu passat de moda i no el tenien gaire en compte. Segur que durant el franquisme era massa lliberal i catalanista i durant la Transició el veien com algú d'una altra època, sobretot els joves, que no perdonen res, ja ho saps. A més, vivia a Barcelona i allà era un paio de comarques, però quan tornava era un barceloní a Girona. Total, que no encaixava enlloc.

En fi, que Déu n'hi do, la informació que n'he tret. Ja veus que tot plegat ens servirà molt per situar força bé el personatge. En parlem al vespre.

La Dacs pitja el botó d'enviar i, en aquell precís instant, sona el seu mòbil.

—Ostres, nen, t'acabo d'enviar un correu.

—Encara no sóc a casa, però de seguida que arribi m'hi poso. Has trobat res interessant? —pregunta.

—Home, força coses, ja ho llegiràs després. Què volies?

—Jo?

—M'acabes de trucar...

—Ai, és veritat! —exclama en Tarongi, a la lluna com sempre—. Escolta, aquest vespre no ens podem trobar, m'ha sortit una altra cosa, ja t'ho explicaré.

—O sigui que em deixes plantada per una altra? —bromeja ella.

Ell riu fluixet, com acostuma a fer.

- Va, no te'n fotis, ja en parlarem.
—D'acord —accedeix ella—, però vull tots els detalls.
—Fa una pausa—. Doncs sort que t'he enviat el *mail*.
—Estàs fumant? —pregunta ell en to de reny.
—Jo? —s'exclama la Dacs, fent-se la innocent—. És clar que no! Escolta, ens veiem demà?
—Et truco.
—D'acord, doncs. Adéu.
—Adéu.

En Ministrat repassa les anotacions que haurà de presentar aquest vespre a en Kriegel, llargues llistes de dades escrites amb una lletra petita i pulcra, ordenada. Arrenglerats en columnes, hi ha noms, diagnòstics, dies d'hospitalització. Llistes de paraules sense cap altra missió que servir de dades per a les estadístiques, material administratiu que ha de ser útil per millorar el funcionament de la secció sanitària però que amaga, en cada traç de tinta, el destí d'un home. El dels més afortunats serà la sortida de l'hospital; el dels que no han tingut tanta sort es reduirà a la fi dels records, els somnis i les esperances, perduts irremissiblement en el bassal de fang d'una trinxera, en la sala d'operacions menys neta del que caldria, en el llit que ha de ser desocupat i que estarà encara tebi quan algú altre amb el cap obert o el ventre esbudellat hi vagi a reposar, potser a morir.

Al començament va pensar que una feina metòdica com aquella li aniria bé, asserenaria el seu esperit, una cosa certa i segura enmig del caos i el desori de la guerra. A més, tindria la gran virtut d'allunyar-lo del front, un avantatge molt preuat, tenint en compte l'estat en què arribaven aquells que no havien tingut tanta fortuna. Després, de

mica en mica, tot aquell garbuix de noms de persones i de traumatismes i d'operacions quirúrgiques va anar prenent forma, cobrant sentit, servint per a alguna cosa més que per entretenir-lo els estranys dies sense combat, a l'espera de les bombes.

Ell i en C., destinat també al mateix servei, analitzen les dades sota la severa supervisió d'en Kriegel, que tot ho controla i que té la virtut de preguntar sempre allò que és difícil de respondre. Cal comparar les xifres amb les de la Gran Guerra —llavors encara anomenada així tan ingènuament, qui podia ni tan sols sospitar que n'hi hauria una de segona—, veure si les millores introduïdes tenen algun efecte rellevant, extreure'n conclusions, proposar canvis racionals i, sobretot, que siguin possibles amb els efectius minsos i el material insuficient de què es disposa; fer possible l'impossible, en resum, millorar l'organització del departament de Sanitat. No es pot perdre de vista que l'objectiu és salvar vides i, per això, cal ser eficients. És un procés feixuc, a voltes avorrit, un ball de xifres i de números en què costa concentrar-se després de tantes hores, quan en Kriegel torna, ja de nit, de les infinites gestions que li toca fer durant la jornada, de barallar-se amb un o amb un altre per aconseguir els subministraments necessaris, els homes que calen.

Els dos soldats saben que aviat, d'aquí a mitja hora o potser tres quarts, en Kriegel arribarà i es quedarà observant-los, dret a prop de la taula on en Ministrat i en C. treballen, amb la gorra a una mà i la cartera plena de papers —ordres, informes, comunicacions— a l'altra, el front ample i el naixement dels cabells massa enrere per no considerar-se ja una mica calb, i els demanarà com ha anat la feina d'avui, què hi ha de nou, com van les estadístiques.